

CICÁK A PÁCBAN

A *Tiger King* című minisorozatról

■ Könnyen lehet, hogy az ember megkérdőjelezi saját világának elszigeteltségét, miután zsinórban megnézi a Netflix *Tiger King* című dokumentumsorozatának hét plusz egy részét, melyben a legsikeresebb nagymacskatartók dinamittal robbantják szét bábuként megjelentett ellenségüket, guruként léptetik elő alkalmazottaikat az ágyasi szerepre, vagy épp állatvédő fedőnév alatt szórják rejtélyes körülmények között eltűnt férjük millióit. Hölgyeim és uraim, ez a *Tiger King*.

A magyarul *Tigrisvilág*ként fordított *Tiger King: Murder, Mayhem and Madness* 2020 márciusában lett elérhető a Netflixen összesen hét epizóddal, majd áprilisban a rajongók egy különkiadásnak is örvendhetek, amelyben Joel McHale a riporter szerepében kérdezte ki a sorozat főbb szereplőit a kulisszatitkokról.

A *Tiger King* már a legelső pillanatban közkedvelt lett, a Nielsen TV nézettségi adatai szerint több mint 45 millió ember látta a sorozatot a kiadás utáni első tíz napban, így nem csoda, hogy a produkció egyből leakasztotta a Primetime Emmy-díjat a *Legjobb dokumentum- vagy nem fikciós sorozat*, valamint a People's Choice Awardot *Favorite Bingeworthy Show* és *Favorite TV Show* kategóriákban. Sokak szerint a sorozat elsöprő sikere a karanténidőszaknak is köszönhető, hiszen közvetlenül a szigorítások után látott napvilágot, amikor a leginkább valószínű, hogy 45 millió unatkozó embernek van ideje drogdíler vadmacskatenyésztőkről szóló krimidokumentumsorozatot nézni.

A dokumentumsorozat többnyire „Egzotikus Józsi”, alias Joe Exotic, az oklahomai G.W. Zoo tulajdonosának rendhagyó életéről szól. Joe-t már az első epizódban a következőképpen jellemzik: „Teljesen őrült, meleg, fegyvertartó bűnöző, drogfüggő fanatikus...” Színes kis leírás, sikerül is megutálnunk főhősünket rögtön az első tíz perc után, de azért ne siesünk ennyire előre, mégiscsak kíváncsiak vagyunk, hogy mi áll a karakter hátterében. A következőkben megtudjuk, hogy a kőkemény oklahomai apa rá se tudott nézni kamasz fiára szexuális irányultsága miatt (az apakomplexus máris sok mindenre válasz!), ennek következtében Joe öngyilkossági kísérletet követett el, és autójával leszöktetett egy hídról. Itt jön a szerencsés fordulópont, pár járulékos veszteséggel, hiszen a pasi röpítőre törte magát, és emiatt 5 évig Floridába járt kezelésre. Ottani szomszédja az Oroszlán Szafari vezetője volt, aki megihlette őt jövőbeli terveit illetően. Hősünk eldöntötte, hogy állatkertet nyit, ahol a főszereplők nem az állatok lesznek, hanem ő maga, az „Oroszlánkirály”.

Ez még csak a sztori eleje, a történet egy érzelmi hullámvasútra ülteti fel nézőit, és addig lógatja őket fejjel lefelé a levegőben, míg az ember szíve már a torkában dobog. A *Tiger King* zsenialitása a folyamatos meglepetéseken alapszik, a sorozat egyszerűen kiismerhetetlen, minden elvárt sémát megkérdőjelez, a néző csak azon veszi észre magát, hogy összevont szemöldökkel és tátott szájjal beszél egy képernyőhöz: „Mi a csoda

történik itt?” Az események annyira szurreálisnak és abszurdnak hatnak, mint egy latin-amerikai szappanoperában, egyszerre örvendünk és sírunk szereplőinkkel.

A produkciót több kritika érte abból a szempontból, hogy a szereplők erkölcsileg romlottak, és semmilyen formában nem mutatnak társadalmi példát, még a macskás pulcsiban tündöklő Carole Baskin állatvédő is potenciális gyilkos, hát ez kellene az amerikai népnek?! Kell vagy nem kell, egy dologban megegyezhetünk, mégpedig abban, hogy a valóságshow-k mindig is nagy sikerek örvendtek a tömegkultúrában egy egyszerű ok miatt, és ez a kukkolás ősi emberi igénye. Az emberek többsége szeret olyan élethelyzeteket látni a képernyőkön, amelyek a valóságot adják vissza, egyszerű, hétköznapi emberek szerepeltetésével, próbálva saját életükbe visszaültetni a helyzeteket, kritizálni azokat, külső megfigyelőként „beszólni” úgy, hogy senki nem szól vissza. A *Tiger King* sikeresége így formában érthető, hiszen nagyon is valóságos, ami pedig a témát illeti, eléggé rendhagyó ahhoz, hogy felkeltse bárki figyelmét.

A főhős jelleme kettős érzelmeket vált ki a nézőkből: Joe Exoticot egyszerre fojtanánk meg egy kanál vízben és próbálnánk megmenteni huszonkét évnyi börtöntől. Mondhatnánk azt is, hogy a nézőközönség elvárásai már az első pillanatban irányt váltottak, mikor megtudták, hogy a központi karakter börtönben van, ergo bűnös, mégis folyamatosan abban reménykednek, hogy ez csak egy tévedés, és bizonyára ki fogják őt engedni. Ahogy egyre mélyebben hatolunk a történetbe, sejtjük már, hogy ennek az embernek nem véletlenül gyűlik meg a baja a hatóságokkal, amit viszont megértünk, hogy a *Tiger King* nem egy happy enddel végződő mese, melynek végén majd levonjuk a tanulságot, ez maga a valóság, és

kikészít, hogy nem kapunk benne valami tündérit, ami kiszakítana a hétköznapi kegyetlenségéből. A vágy tehát mindvégig az, hogy mikor fogjuk megkapni a kielégítő boldogságbonbont, mikor fog Joe Exotic bohém, hiú, elégedetlen jelleme átváltozni alázatossá és komollyá. Mindemellet mindenki számára szimpatikus az, hogy ez a figura idiótát csinál magából, hiszen annyira jókedvvel hajt mindent végre, hogy az ember nem tud nem mosolyogni rajta, sőt néha meg is irigyli főhőse lelkiállapotát. Joe-nak csak egy hibája volt: azt hitte, elegendő tekintélye van. Innen adódott a konfliktusa Carole Baskinnel is: nehogy már beszéljen neki egy állatvédő, hangoztatta, mert szét fogja lőni a valagát a Walmartból vásárolt pisztolyával, azután pedig felrobbantja dinamittal, mindezt pedig szegyéntelenül hirdette nem is kizárólag privát körökben, hiszen YouTube-csatornáján többször is közölt utálkozó videókat Carole-ról. Mindezt azért tette, mert úgy érezte, van elég tekintélye, ennek következtében pedig van elég joga ahhoz, hogy bárkivel szembeszálljon, és olyan módon fejezze ki nemtetszését, ahogyan épp kedve kívánja. Joe Exotic maga volt az egocentrizmus, hajthatatlanul szerette magát és elképzeléseit, melyeknek senki sem állhatott útjában, épp ezért folyamatosan új szerepkörökben tüntette fel magát, hogy több irányból kapjon figyelmet, így lett belőle állatkerti igazgató, állatidomár és tenyésztő, énekes, politikus és közösségimédia-szereplő. Mint utólag kiderült, az önmegvalósítás egyik doméniumban sem sikerült: az állatkert csődbe ment, a nagyobb tigrisektől félt, a dalait csak tátogta, a politikához soha nem értett, a közösségi médiában elkövetett obszcén megnyilvánulásait pedig bizonyítékként használták bírósági tárgyalásán. Egyetlen pont volt, amikor valamiféleképpen realizálódott ben-

ne, hogy mindvégig hazudott önmagának, és hogy az őt körülvevő emberek sem őszinték vele: amikor (a harmadik, a sorozatban bemutatott, kb. 30 évvel fiatalabb) férjével, Dillon Passage-dzsal elmenekült az oklahomai állatkertből, minekutána sikkasztással, állatkínzással és előre tervezett emberöléssel vádolták meg. Ez a fordulópont egyszerre volt meghökkenítő, és egyszerre vált egyértelművé a néző számára, hogy tulajdonképpen hét epizódon keresztül azt néztük végig, ahogyan egy ember tönkreteszi az életét. Valóságos, de mégis szürreális, ezért lepődünk meg, ezért sajnáljuk meg, ezért ríkat meg bennünket, nézőket ez a történet.

Joe Exotic nem volt egy szent: öt nagymacskát ölt meg, poligámiában élt két férfivel, akiket metamfetaminnal és fegyverekkel kényeztetett, hogy maga mellett tartsa őket, és nyilvánosan fenyegette legnagyobb riválisát, ami addig fajult, hogy bérgyilkossal akarta kicsinálni a mindig mosolygó, de azért hihetetlenül rafinált állatvédő Carole-t. Bátran állíthatjuk: a pasi nem volt százas, ugyanakkor azonban a sorozat többi szereplői, az állattenyésztők (vagy épp állatvédők) sem azok. Doktor Antle például, aki háremet alapított női dolgozóiból, és elaltatta vagy gőzkmrába tette azokat a nagymacskáit, amiket megunt a nagyközönség. Vagy Mario Tabraue, drogcsempész és gyilkossági bűnrésztes (pontosabban segített felfűrészelni és elégetni egy embert), aki összesen 100 év börtönt kapott, jelenleg mégis az egyik legprivatizáltabb vadállatparkot működteti. Illetve Jeff Lowe, aki barátnőjével együtt Las Vegas-i hotelekbe csempész kölyöktigriseket azért, hogy playboyt játszhasson, majd mindenkivel kibabrál, miután megkapta, amit akart. Vagy éppen Carole Baskin, aki nagy valószínűséggel ki-

iktatta milliomos férjét, állattenyésztőket perel be állatkínzás vádjával, holott semmivel sem nyújt jobb körülményeket hőn szeretett cicáinak. Vajon mindezek hallatán nem vonható-e más is felelősségre? Hogy lehet, hogy még a felbérelt bérgyilkos is megúsza a börtönbüntetést?

A nyolcadik extra epizódban, melyben több szereplő felszólalt a produkció piacra kerülése után, sokan fejezték ki nemtetszésüket, miszerint a sorozat túl elfajzottan, romlottan mutatta be személyüket. Érdekes módon ezek az érintettek mind érintettek voltak valamiféle illegális akcióban, az alkalmazottak, a közelállók tökéletesen valóságosnak vallották az ötórás, öt évet bemutató dokumentumsorozatot.

A sorozat eredetileg a nagymacskák tartásának etikusságáról szólt volna, végül a produkció tenyésztők mindennapjainak öt évét dokumentálta. Eric Goode és Rebecca Chaiklin rendezőket sok támadás érte, hogy a sorozat szinte egyáltalán nem az állatvédelemről szól, de még az amerikai nagymacskatartás megakadályozásáról sem, hanem egy csapat félnótásról, akiknek feltűnési viselkedésük van. A rendezők elismerték, hogy valóban nem az eredeti tervüket követték, viszont egy olyan valóságot sikerült feltárniuk, mely bár morálisan megkérdőjelezhető, hiszen nem léptek közbe az események elfajultakor, viszont azt szépen bizonyították, hogy mennyire sokan élnek a társadalmi normák és a törvényesség határmezsgyéjén.

A dokumentumsorozat annyira nagy sikernek örvendett, hogy minisorozat is fog készülni Joe Exotic kaotikus életéről Nicolas Cage főszereplésével, riválisát, Carole Baskint pedig Kate McKinnon fogja alakítani.

Tordai Beatrix